

Kenyeres Dénes ny. alezredes:

TŰZVARÁZSLÓK

A kecskeméti repülőnapok története

A repülésért és a repülőbemutatókért rajongók tábora nem panaszkodhat. Az elmúlt mintegy negyven évben nagyon sok repüléssel, űrhajózással és ejtőernyőzéssel kapcsolatos írás, tanulmány, képes album jelent meg hazánkban. Az ilyen művek vásárlása, gyűjtése, olvasása mindig élményszámba megy a repülés szerelmesei körében. Különösen örülhetünk, hogy a magyar repülőnapok históriáját valaki csokorba kötötte és könyvben kiadta.

A KEZDETEK...

Nem különösebben ismert tény, hogy Kecskeméten már 1990 előtt is rendeztek légi bemutatót; ugyanis a hírhős városban több mint száz éve emelkedett fel az első monoplán. Sőt, Kecskemét mellett 1899. szeptember 30-án ereszkedett le – műszaki hiba miatt – az első légi eszköz, egy léghajó, és három repülőtiszt szállt ki belőle, ahogy arról a *Kecskeméti Újság* október 1-jei száma tudósított.

Hazánkban 1909 őszén mutatkozott be Louis Blériot francia repülőgép-tervező és pilóta az általa konstruált Blériot XI típusú monoplánjával. Repülése óriási sikert aratott. Hatására sokan kezdtek foglalkozni repülőgép-építéssel s a repüléssel. Blériot példájára több vidéki

városban is szerveztek repülőbemutatót, s ennek hatására Kecskemét város vezetése 1913 áprilisában szintén rendezett ilyen eseményt.

1913. április 6-án Dobos István pilóta, a Svachulay Sándor által tervezett Albatrosszal szelte a levegőt a város légterében. Egy igazi monoplánnal, amit a nézők csodálkozva szemléltek. *„A hatalmas gépmadár úgy úszott a levegőben, mint a magyar puszták királya, a hatalmas pusztai sas...”* – írta a helyi újság. Azon a napon még háromszor emelkedett a fellegek közé. Hét-nyolcezer ember, más adat szerint mintegy 14 ezer fő tekintette meg a légi bemutatót. Dobos István, a váratlanul szeles, havas időjárás miatt csak április 20-án ismételhette meg a repülőbemutatót a város közönségének. Ezer méter magasra emelkedett, és volt, amikor siklórepüléssel ereszkedett a földre.

A Kecskeméti Újság így méltatta Dobos István bemutatóját: *„Gyönyörű, fenséges látvány volt ez az ilyesmihez nem szokott kecskeméti szemnek. Fenn, a háromszoros toronymagasságban büszkén, higgadtan ült a pilóta a gépmadár kosarában, alatta hömpölygő tízezernyi nép, amely lehelet visszafogva, átszellemülten látta azt, amit látni remélt, de amit csak sejtett...”* A helyi ipartestület ezüstkoszorúval jutalmazta a vakmerő pilóta légi mutatványát.

A két világháború között Kecskeméten több alkalommal is rendeztek néhány géppel repülőnapot a repülés népszerűsítésére és a kíváncsiak megrepültetésére. A repülőbemutatók, melyek közül néhány jótékonyági céllal szerveződött, mindig sok-sok nézőt vonzottak.

NEMZETKÖZI REPÜLŐNAPOK A HÍRŐS VÁROSBAN

A második világháborút követően 45 évig nem rendeztek Kecskeméten repülőnapot – repülőbemutatókat is csak a magasabb rangú delegációvezetők, honvédelmi miniszterek látogatása alkalmából. Ilyen esetekben a pilóta szólóban mutatta be, hogy mire képes a műrepülés során a repülőgép. Kötelékrepülés alkalmával pedig egy trojka (3 gépes vadászkötelék) végzett műrepülést a magas rangú vendég tiszteletére.

A rendszerváltást követően nagyot fordult a világ kereke. A politikai enyhülést a hadsereg felső vezetése is érezte. 1990. május 1-jén a kecskeméti repülőtér állománya „Nyitott repülőtér” program keretében mutatta be haditechnikáját az érdeklődő közönségnek. A repülőezredek parancsnokai is gondoltak repülőnap megtartására. A rendszerváltást követő első nemzetközi repülőnap Kecskeméten valósult meg 1990. augusztus 18–19-én, Sági alezredes, az 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőosztály parancsnoka szervezésében. Szencsációnak számított, hogy a hidegháborút követően először Kecskeméten találkoztak és fogtak egymással kezét a szovjet MiG–29-es és az amerikai F–16-os pilóták. Mellettük persze több más típus is repült a nemzetközi repülőnapon.

A következő két nemzetközi repülőnapot 1991-ben és 1992-ben Taszáron szervezték. A közönség megcsodálhatta a világhírű amerikai Thunderbirds (Viharmadarak) hatgépes F–16-os kötelékét a levegőben. Mellettük más repülőgépgyárak szuperteknikája is karcolta az égboltot a város légterében: bemutatkozott az F/A–18-as, a JAS–39 Gripen és a Mirage 2000-es.

NAGY VOLUMENŰ REPÜLŐNAPOK KECSKEMÉTEN

A remekül szerkesztett kötetben végigkísérhetjük a hazai nemzetközi repülőnapok hiteles kronológiáját és fontosabb eseményeit, sok-sok fényképpel illusztrálva. Az első igazán káprázatos repülőnap az ún. NATO Express elnevezéssel 1997. május 22–25. között zajlott; ugyanis 1992 után hazánk megkezdte a csatlakozási folyamatot az észak-atlanti szövetséghez.

Kecskeméten 1998-ban, majd 2000 nyarán a Millennium jegyében, 2003-ban, 2005-ben, 2007-ben, 2008-ban, 2010-ben, 2013-ban és végül 2021-ben szerveztek nemzetközi repülőnapot, illetve haditechnikai kiállítást. Valamennyi repülőnap tartogatott igazi meglepetést és lélegzetelállító légi bemutatókat. A kötelékek néhány pilótája tükörrepüléssel is bizonyította magas fokú felkészültségét és gyakorlottságát. Az elmúlt több mint húsz év alatt bemutatkozott néhány híres formáció Kecskemét fölött: a Turkish Stars (Török Csillagok), a szlovák Biele Albatrosy (Fehér Albatrosz), az olasz Frece Tricolori (Háromszínű Nyilak), a francia Patrouille de France (Franciaország Őrjárata), a szerb Flying Stars (Repülő Csillagok), a horvát Krila Oluje (Vihar Szárnyai), a svájci Patrouille Suisse (Svájci Őrjárat), az orosz Russzkije Vitazi (Orosz Vitézek), valamint Szaúd-Arábia repülői. A világhírű francia, az olasz és a török légi kötelék később többször is visszatért Kecskemétre a közönség nagy örömeire.

A kötetet forgatva megtudhatjuk, hogy nemcsak vadászgépcsoadák és látványos kötelékek hasították az égboltot, hanem jókora szállítógépek is: C-47 Skytrain, C-160D Transall, DC-6-os, C-17 Big Mac, An-26-os, C-17 Spartan, G.222 Aeritalia, MC-130H Hercules Combat, valamint a P-3 Orion típusú tengerészeti járógép. Mindezekon felül számtalan különböző típusú könnyű, közepes felderítő- és szállítóhelikopterek, illetve harci helikopterek is jelen voltak valamennyi repülőnapon. Természetesen veterán repülőgépek, a polgári életben használt repülőeszközök és különböző méretű bemutatógépek is szerepeltek a statikus és dinamikus programokban.

Nemcsak nemzetközi híró légi kötelékek pilótái láthatók a színes oldalakon, hanem a magyar légierő bemutató repülőgép-vezetői is: Csurgai István, Vári Gyula, Kovács Péter, Szabó Zoltán, Molnár Gábor századosok, Ványik Attila, Fekete Tamás, Varga Szabolcs őrnagyok, illetve Lang Viktor százados. A 2021-es repülőnapon pedig Majercsik Máté főhadnagy és Szentendrei Dávid százados JAS-39-es pilóták mutatták be a Gripen vadászbombázó műrepülő képességeit a nagyérdeműnek.

A hazánkban rendezett nemzetközi repülőnapokat tömegek látogatták. Valóságos népünnepélynek számított minden ilyen esemény. Így nem csoda, hogy minden repülést szerető ember várta már a 2021-es kecskeméti repülőnapot. Szinte hullámmozott az emberáradat, naponta mintegy 40-50 ezer fő volt kíváncsi a rendezvényre.

A harminc részre osztott, 296 oldalas könyv részletesen ismerteti az olvasóval a hazánkban eddig megrendezett 12 nemzetközi repülőnap fontosabb eseményeit, a külföldi légi kötelékek géptípusait, azok történiáját, a magyar demópilóták nemzetközi szerepléseit és elért eredményeit. A kötet stílusa nagyon olvasható, szemléletes, és összesen 350 színes fényképet sorakoztat fel. A kiadványhoz Pintér Zoltán ny. vezérőrnagy, a kecskeméti repülőbázis egykori parancsnoka írt ajánlást. A könyvet írta és szerkesztette Törös István, a Magyar Honvéd korábbi, valamint az Aranysas és a Regiment folyóiratok jelenlegi főszerkesztője, lektorálta Kilián Nándor vezérőrnagy, az MH Parancsnoksága légierő haderőnemi szemléelője, a kecskeméti repülőbázis volt parancsnoka. A felsorolt nevek is garantálják, hogy nagyszerű könyv készült ezekről a rendezvényekről a Zrínyi Kiadó gondozásában. Mindazok, akik érdeklődnek a magyar repülés és a repülőnapok eseményei iránt, szívesen lapozgatják majd ezt az albumot.

*Tűzvarázslók. 11+1 repülőnap története
Írta és szerkesztette: Törös István
Zrínyi Kiadó, Budapest, 2021, 290 oldal*